

Ontwerpprogrammabegroting Prolander 2024

Meerjarenperspectief 2025-2027

16 maart 2023 | versie 1.2 | auteurs: Jan Bosker, Jan van Erp, Lucas Loopers, Caroline Doelman

Foto Westerbroek: Koos Boertjens

Ontwerpprogrammabegroting Prolander 2024

Meerjarenperspectief 2025-2027

Opdrachtgever	Prolander
Naam contactpersoon	Jan Bosker
Telefoon contactpersoon	0592-365056
E-mail contactpersoon	j.bosker@prolander.nl
Postbus contactpersoon	50040, 9400 LA Assen
Auteurs	Jan Bosker, Jan van Erp, Lucas Loopers, Caroline Doelman

Prolander werkt aan het landschap van Drenthe en Groningen

Postadres: Postbus 50040, 9400 LA Assen

0592-365000 • info@prolander.nl • www.prolander.nl

Aanbiedingsbrief

Hierbij presenteren wij u de Programmabegroting 2024 van Prolander, de uitvoeringsorganisatie van de provincies Drenthe en Groningen. De begroting 2024 is sluitend. Daarbij zij aangetekend dat als gevolg van de december 2022 gebleken noodzaak om een voorziening te treffen voor verlofspaatgoeden, het weerstandsvermogen per 31 december 2022 onvoldoende was. Met de uitvoering van een herstelplan in 2023 zal naar verwachting het weerstandsvermogen per 2024 weer voldoende zijn.

Inhoudelijk is het werkveld van Prolander sterk in beweging. Naar verwachting zullen de transitie in het landelijk gebied zoals die met name vanuit het NPLG worden ingezet, in 2023 nader worden geconcretiseerd in het per 1 juli 2023 in te leveren Gebiedsprogramma per provincie. In samenspraak met de beide provincies kan Prolander in 2023 voorsorteren op de (start van de) realisatie van het NPLG in de jaren 2024 en verder. Dit vraagstuk is groot, en moet op dit moment (begin 2023) op veel onderdelen nog worden uitgewerkt. Voor agrarische ondernemers zal de transitie ingrijpend kunnen zijn wat een lastige combinatie is met een op dit moment onduidelijk landbouwperspectief. Meer duidelijkheid is ook nodig op de inhoud van het NPLG waarvan de doelen nog niet op alle onderdelen scherp zijn, maar ook op het instrumentarium voor bijvoorbeeld grondverwerving en tot slot kan de uitslag van de verkiezingen voor Provinciale Staten op 15 maart 2023 van invloed zijn. Al met al vraagt dit van ons wendbaarheid, adaptatievermogen, professionaliteit en waarschijnlijk ook veel nieuwe medewerkers om deze nieuwe opgaven te kunnen realiseren.

De doelen die we voor 2024 voor de organisatie Prolander zien, komen in deze begroting uitgebreid aan de orde. In 2024 willen we in het bijzonder inzetten op het versterken van onze professionaliteit, het door-ontwikkelen van onze arbeidsmarktstrategie en goed ziekteverzuimmanagement. Ook ICT is een belangrijk thema in 2024: we geven dan uitvoering aan een deel van het in 2023 op te stellen informatieplan, dat een looptijd heeft tot 2026. Daarnaast heeft ook Prolander te maken met nieuwe wetgeving en de implementatie daarvan, zoals de Wet Open Overheid, de Wet Digitale Overheid, het Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid en de Omgevingswet. Verder zal in 2024 het bestuur een rechtmatigheidsverklaring moeten afleggen bij de jaarrekening 2023.

Tot slot schreven wij in onze begroting van 2023 dat Prolander behoefte heeft aan een helder toekomstperspectief. Belangrijk om de eigen medewerkers aan ons te binden en gewenste nieuwe medewerkers te boeien. Na de zeer positieve evaluatie in 2022 hebben de provincies geconcludeerd dat Prolander een goede toekomst heeft voor het uitvoeren van de opgaven in het landelijk gebied. Dat vertrouwen geeft ons een stevige basis om met de grote opgaven van de komende jaren aan de slag te gaan! Samen met onze eigenaren / opdrachtgevers werken we daar graag aan.

Evelien van Everdingen
Directeur

Inhoudsopgave

Programmabegroting	9
1. Programmabegroting	11
1.1. Wat willen we bereiken?	11
1.1.1. Kerntaak en aanpak	11
1.1.2. Context en uitdagingen	12
1.2. Wat gaan we doen?	12
1.3. Wat mag het kosten en wat zijn de baten?	14
2. Paragrafen	15
2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	15
2.1.1. Kaders weerstandvermogen	15
2.1.2. Inventarisatie van de risico's	15
2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit	17
2.1.4. Confrontatie met beschikbaar weerstandsvermogen	18
2.1.5. Financiële kengetallen	18
2.2. Financiering	20
2.2.1. Kasgeldlimiet	20
2.2.2. Geldleningen	20
2.2.3. Omslagrente	20
2.2.4. Renterisiconorm	21
2.2.5. Schatkistbankieren	21
2.3. Bedrijfsvoering	21
Financiële begroting	23
3. Meerjarenbegroting 2024-2027	24
3.1. Ontwikkelingen (meerjaren)begroting 2024-2027	24
3.2. Toelichting ontwikkelingen	24
4. Meerjarenbegroting 2024-2027	27
4.1. Overzicht in euro's van de meerjarenbegroting 2024-2027	27
4.2. Toelichting op de begroting 2024 en de meerjarenbegroting	28
4.2.1. Personele kosten	28
4.2.2. Overige kosten	28

4.2.3. Baten	30
4.3. Toelichting verschillen jaarschijf 2023	30
4.3.1. Personele kosten	32
4.3.2. Overige kosten	32
4.3.3. Inkomsten	33
4.4. Overhead	33
4.4.1. Berekening overhead	33
4.4.2. Toelichting overhead	34
4.5. Overzicht van incidentele baten en lasten	34
5. Uiteenzetting financiële positie	35
5.1. Geprognosticeerde balans 2024-2027	35
5.2. Toelichting geprognosticeerde balans 2024-2027	35
5.3. EMU-saldo	37
Bijlagen	39
Bijlage 1 – Staat van reserves	41
Bijlage 2 – Gedetailleerd overzicht overhead	42
Bijlage 3 – Overzicht taakvelden	43
Bijlage 4 – Lijst met afkortingen	44

Programmabegroting

1. Programmabegroting

Prolander is de uitvoeringsorganisatie voor de provincies Drenthe en Groningen op het gebied van plattelands- en gebiedsontwikkeling. In het bedrijfsplan dat bij de oprichting van Prolander is opgesteld, is beschreven met welk doel Prolander is opgericht en hoe de organisatie is vormgegeven en wordt aangestuurd.

1.1. Wat willen we bereiken?

1.1.1. Kerntaak en aanpak

Prolander vertaalt provinciaal beleid in concrete gebiedsprojecten. In elk project zoeken we naar praktische oplossingen die passen bij de bestuurlijke wensen, de ruimtelijke ambities en de eigenschappen van het gebied. Dit doen wij in samenwerking met alle betrokkenen in het gebied.

Onderstaand drie belangrijke aspecten bij ons werk:

1. Verbinden van partijen en geldstromen

Bij de inrichting van gebieden spelen vele partijen een rol; elk met hun eigen belangen. Prolander is in de projecten de spil tussen deze partijen en ziet er op toe dat alle belangen worden meegenomen in het proces. Daarnaast zijn we bekend met gebiedsgerichte subsidieregelingen zoals POP, LIFE, Waddenfonds en INTERREG en deskundig in het aanvragen daarvan. Hierdoor wordt aanvullende financiering gerealiseerd waardoor het integrale plan realiseerbaar wordt waar dat 'per onderdeel' vaak niet zou zijn gelukt. Na subsidie-toekenning regelen wij de administratie en (financiële) verantwoording.

2. Grond voor gebiedsontwikkeling

Voor de realisatie van het Nationale Natuurnetwerk (NNN) moet er veel grond beschikbaar komen. In gesprek met de eigenaar onderzoeken we eerst of de eigenaar van de grond zelf de ter plekke beoogde natuur wil realiseren. De volgende opties zijn om ter plekke te verwerven voor de marktprijs of om grond te ruilen. Om te kunnen ruilen, verwerven we op andere locaties zogenaamde 'ruilgrond'. Leidend in deze gesprekken is het zoeken naar perspectief voor de ondernemer. Als de grond beschikbaar is, richten we die opnieuw in op basis van provinciaal beleid, adviseren over het beheer ervan en dragen het gebied vervolgens over aan natuurbeheerders of individuele eigenaren.

Naast aankopen voor realisatie van het NNN, zullen voor de bredere NPLG-opgaven ook aankopen worden gedaan, bijvoorbeeld gerelateerd aan de stikstof- en de klimaatopgave. Daarbij zal vervolgens worden gekeken of deze gronden bijvoorbeeld kunnen worden ingezet voor extensivering van de landbouw of voor verplaatsing van landbouwbedrijven.

3. Belangrijk gereedschap: de schetssessie

Een integraal ruimtelijk ontwerp is essentieel om te komen tot een Drents en Gronings landschap waar iedereen goed kan werken, wonen en recreëren en waar vooral landbouw, natuur en water met elkaar in verbinding staan. We maken dat ontwerp samen met bewoners en betrokken partijen in zogenaamde schetssessies, waar participeren en ontwerpen in één actie plaatsvinden. De onderlinge communicatie verloopt met kaart en stift ook nog eens veel beter dan met notities en een whiteboard.

Een goed ingerichte bedrijfsvoering organisatie om het werk buiten te ondersteunen, is noodzakelijk om het werk van Prolander te kunnen laten slagen. De doelen voor 2024 die we ons als uitvoeringsorganisatie stellen, zijn verder beschreven in onderdeel 1.2.

1.1.2. Context en uitdagingen

Prolander is door de provincies Drenthe en Groningen opgericht voor integrale gebiedsontwikkeling in het landelijk gebied. Prolander is daarmee voor beide provincies de uitvoeringsdienst in het landelijk gebied. Vooralsnog is realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) onze hoofdtaak waarbij we ook andere (provinciale) doelstellingen en belangen meenemen. Dat gaat over natuur, maar NNN realiseren, is zelden succesvol zonder tegelijkertijd de landbouw in het gebied perspectief te bieden. Daarnaast verbeteren we met name in Drenthe de landbouwstructuur door kavelruil te faciliteren, in 2022 ongeveer 1.400 hectare. Vanuit de evaluatie van Prolander door de beide provincies voorjaar 2022 blijkt dat de organisatie goed functioneert. Tegelijkertijd is er noodzaak Prolander verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld vanuit veranderingen door het digitaal werken in de corona-periode. En ook vanuit de groei door Programma Natuur, aanvullende opdrachten in Groningen zoals Toukomst en straks mogelijk ook door het NPLG. De rol van Prolander in het NPLG moet op dit moment nog verder worden uitgewerkt, maar de waarschijnlijk zeer grote extra omvang en de tijdsdruk noodzaken ons om vooruitlopend al stappen te zetten. Naast advisering naar de provincies over ontwikkelen van de uitvoerings-strategie, gaat het ook om arbeidsmarkt-communicatie, kennisontwikkeling en verdere professionalisering. Dit leidt ertoe dat in deze begroting reeds wordt voorgesorteerd op adaptieve organisatieontwikkeling in 2024 en volgende jaren, en dat het daarnaast denkbaar is dat in de loop van 2023 aanvullende wensen op dat vlak gaan ontstaan.

1.2. Wat gaan we doen?

In deze paragraaf worden de organisatiedoelen van Prolander beschreven: hoe gaan we de aan Prolander toevertrouwde ambities en opgaven realiseren en wat zijn dan de acties in 2024? De onderstaande programmadoelen 2024 realiseren we in samenwerking met de provincies, die naast eigenaar en opdrachtgever ook dienstverlener en gastheer zijn.

Doel 1: Goede opdrachtgever-opdrachtnemer relaties

Belangrijke aandachtspunten voor 2024 zijn:

- Constructieve en rolvaste overlegsituaties tussen opdrachtgever en opdrachtnemer op meerdere niveaus;
- Strategisch overleg met beide provincies met aandacht voor uitvoerbaar beleid.

Doel 2: De vitaliteit van het beschikbare personeel maximaliseren

Belangrijke aandachtspunten voor 2024 zijn:

- Adequate arbozorg inclusief veiligheid (intern en extern);
- Goed verzuimmanagement (norm is maximaal 5% ziekteverzuim);
- Vitaliteit (work/life balance) en gezondheid.

Doel 3: De beschikbaarheid van voldoende vaardig personeel

Belangrijke acties voor 2024 zijn:

- Doorontwikkelen arbeidsmarktstrategie om succesvol personeel te kunnen werven en behoud van de huidige bezetting ('binden en boeien');
- Bieden van baankansen voor starters;
- Duiden Functiehuis en ontwikkelen loopbaanpaden.

Doel 4: De lerende en adaptieve organisatie

Belangrijke acties voor 2024 zijn:

- Doorontwikkelen van digitale vaardigheden om in de gedigitaliseerde werkomgeving van Prolander en de beide provincies goed te kunnen werken;
- Doorontwikkelen van de Prolander Academy;
- Inzetten op persoonlijk leiderschap, zelforganisatie en talenten;
- Verder verstevigen van Vakgroepen die kennis delen, en ook ontwikkelen;
- Versterken van onze professionaliteit, vooral bij contractmanagement, risicomanagement, subsidies en kennis van procedures (in verband met mogelijke juridificering van de gebiedsprocessen);
- Onderzoeken welke betekenis de grotere en complexere opgave heeft voor de sturing in de gebieden en in de organisatie.

Doel 5: De beschikbaarheid van adequate ondersteunende systemen

Belangrijke acties voor 2024 zijn:

- Bevorderen van interne en externe samenwerking door een digitale samenwerkingsomgeving (SharePoint en Office 365);
- Versterken van de bedrijfsmatige ondersteuning, zoals verdere professionalisering van de interne processen en ICT-voorzieningen;
- Uitvoeren van een deel van het Informatieplan 2023 – 2026.

Doel 6: Herkenbaarheid van Prolander zowel wat betreft de projecten als de organisatie

Belangrijke acties voor 2024 zijn:

- Doorontwikkelen omgevings- en relatiemanagement;
- Zoeken van meer verbinding met Onderwijs & Onderzoek, actief contact leggen met universiteiten en hogescholen voor stages, scripties en gastcolleges.

Doel 7: Voldoen aan de eisen van nieuwe wetgeving

Belangrijke acties voor 2024 zijn:

- Implementeren van de gevolgen voor Prolander van (ontwikkelingen binnen) de Wet Open Overheid, Wet Digitale Overheid en Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid en Omgevingswet
- Opstellen Rechtmatigheidsverklaring door het bestuur.

1.3. Wat mag het kosten en wat zijn de baten?

In de onderstaande tabel zijn de baten en lasten voor de komende jaren geraamd. In het vierde hoofdstuk is een nadere toelichting gegeven op de baten en lasten van Prolander.

Programmabegroting 2024	Boekjaar 2024	Boekjaar 2025	Boekjaar 2026	Boekjaar 2027
Meerjarenbegroting 2024-2027				
Personele kosten	12.641.000	12.987.000	13.027.500	13.122.000
Overige kosten	2.946.000	2.971.000	2.968.000	2.969.500
Totale lasten	15.587.000	15.958.000	15.995.500	16.091.500
Bijdrage Drenthe	-7.259.000	-7.509.500	-7.750.500	-7.999.500
Bijdrage Groningen	-3.301.500	-3.415.500	-3.525.000	-3.638.500
Overige baten	-5.028.000	-5.050.000	-4.778.000	-4.509.500
Totale baten	-15.588.500	-15.975.000	-16.053.500	-16.147.500
Saldo van baten en lasten	-1.500	-17.000	-58.000	-56.000
Mutatie reserves	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	-1.500	-17.000	-58.000	-56.000

2. Paragrafen

Met de paragrafen wordt een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting gegeven. Voor Prolander betreft dat de volgende paragrafen: weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering en bedrijfsvoering. De paragrafen lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid zijn voor Prolander niet van toepassing.

2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Essentieel van de weerstandscapaciteit is of deze toereikend is om eventuele risico's op te vangen. Hierbij wordt benadrukt dat de risico's alleen betrekking hebben op de bedrijfsvoering organisatie Prolander (bedrijf 1). Deze paragraaf geeft daarbij voornamelijk een doorkijk naar de komende boekjaren.

2.1.1. Kaders weerstandvermogen

Om de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's te kunnen beoordelen is een ratio weerstandsvermogen gedefinieerd:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$$

Door het Rijk is geen algemene norm vastgesteld waar de gemeente of provincie aan moet voldoen. Prolander streeft ernaar om de ratio weerstandsvermogen boven de 1,0 te houden. Dat betekent dat alle gekwantificeerde risico's minimaal gedekt moeten worden door de aanwezige weerstandscapaciteit. Door het *Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement* zijn wel enkele beoordelingsnormen gegeven. Een norm van tussen de 1,0 en 1,4 wordt binnen dat kader als voldoende beschouwd.

2.1.2. Inventarisatie van de risico's

Het financiële risico wordt berekend door de kans te vermenigvuldigen met de omvang van het ingeschatte financiële gevolg. Voor het financieel gevolg worden bandbreedtes gehanteerd om een klasseindeling te kunnen bepalen. De uiteindelijke risicoscore wordt berekend door de kwantiteitsklasse te vermenigvuldigen met de klasse behorend bij de bandbreedte van het financiële gevolg (A * B).

Kans (A)		Financieel gevolg (B)	
Klasse	Kwantiteit	Klasse	Bandbreedte
1	10%	1	< € 50.000
2	30%	2	€ 50.000 - € 100.000
3	50%	3	€ 100.000 - € 250.000
4	70%	4	€ 250.000- € 500.000
5	90%	5	> € 500.000

Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen structurele- en incidentele financiële risico's. Indien noodzakelijk kan van bovenstaand model worden afgeweken voor zover en indien een bepaald risico de maximaal in dit model bereikbare waarde van € 450.000 overstijgt (90% van € 500.000).

Risico-inventarisatie Prolander

Bij de inventarisatie van de risico's zijn twee risico's geïdentificeerd, waarbij een inschatting is gemaakt van de kans dat het risico zich incidenteel (I) of structureel (S) daadwerkelijk zal voordoen. De volgende risico's zijn geïdentificeerd (risicoscore van 1 (laag) tot 25 (hoog)).

Risico	Risico-score	Financieel risico structureel	Financieel risico incidenteel
Ziekteverzuim	15	352.215	-
Krapte arbeidsmarkt / flexibele schil	12	164.367	-
Totaal risico's		516.582	-

Ziekteverzuim

Bij een relatief kleine organisatie als Prolander heeft ziekteverzuim een behoorlijke invloed op de exploitatie. Omdat de werkzaamheden doorlopen en niet altijd binnen de eigen formatie kunnen worden opgevangen, is voor het opvangen van verzuim regelmatig externe inhuur benodigd. Het risico is structureel van aard.

Omvang

De omvang is berekend door de loonsom 2024 te vermenigvuldigen met de gehanteerde norm van 5%. Het resultaat € 587.025 ($€ 11.740.500 \times 5\%$) wordt vermenigvuldigd met een opslag voor de inhuur van externen. De inhuur van tijdelijke krachten en externen is namelijk in verhouding met de eigen formatie relatief prijzig. De uitkomst wordt daarom op basis van verwachtingscijfers met 20% verhoogd. De financiële omvang bedraagt zodoende afgerond € 704.430 ($€ 587.025 \times 120\%$). De kwantiteit is ingeschaald op klasse 3 waardoor het financiële risico van deze extra lasten wordt geschat op € 352.215.

Risicoscore

Kans (A)		Financieel gevolg (B)		Risico (A * B)		
Kwantiteit	Klasse	Omvang	Klasse	Risico €	Risicoscore	I/S
50%	3	€ 704.430	4	352.215	12	S

Beheersmaatregel

Door het voeren van gedegen verzuimmanagement wordt het risico van verzuim beperkt. Indien er toch sprake is van verzuim, is het streven de werkzaamheden zoveel als mogelijk binnen de huidige formatie op te lossen. Wanneer er toch moet worden ingehuurd worden de kosten in eerste instantie gedekt uit de exploitatie of door een beroep te doen op de algemene reserve.

Krapte arbeidsmarkt / flexibele schil

De formatie bestaat voor een deel uit een flexibele schil die nodig is om de organisatie mee te kunnen laten bewegen met fluctuaties in het werkaanbod naar omvang en naar type functies. Daarnaast is het door toenemende krapte op de arbeidsmarkt lastig om sommige vacatures in de vaste formatie te vervullen. Doordat de inhuur van tijdelijke krachten en externen in verhouding met een eigen formatie vaak prijziger is, levert dit extra lasten op. Het risico is structureel van aard.

Omvang

De verwachting is dat voor ongeveer 10% van de totale formatie in het algemeen een hogere loonsom moet worden betaald.

De omvang van het risico bedraagt afgerond circa € 234.810 $((10\% \times € 11.740.500^1) \times 20\%)$. De kwantiteit is ingeschaald op klasse 4 (waarschijnlijk), waarmee het totaal financiële risico is bepaald op € 164.367

Risicoscore

Kans (A)		Financieel gevolg (B)		Risico (A * B)		
Kwantiteit	Klasse	Omvang	Klasse	Risico €	Risicoscore	I/S
70%	4	€ 234.810	3	€ 164.367	12	S

Beheersmaatregel

De kosten van het inhuren van tijdelijke medewerkers worden zoveel als mogelijk beperkt. De provincie Drenthe heeft de inhuur van uitzendwerk aanbesteed. Voor Prolander gelden dezelfde voorwaarden.

2.1.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet-begrote kosten te kunnen opvangen. Als blijkt dat deze tegenvallers niet kunnen worden gedekt binnen de gehele begroting is de bedrijfsvoeringorganisatie aangewezen op een extra bijdrage van de provincies Groningen en Drenthe. De weerstandscapaciteit is onderverdeeld in een structurele en een incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien in de exploitatie. Hiervoor is jaarlijks een post opgenomen van € 50.000 voor onvoorziene uitgaven.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag dat in het eigen vermogen vrij aanwendbaar is. Prolander rekent de algemene reserve tot het vrij aanwendbare vermogen. Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene uitgaven die volgen uit opkomende verplichtingen, calamiteit en het opvangen van eventuele rekeningtekorten. De stand van de algemene reserve bedraagt naar verwachting € 18.489 per 31-12-2022. Ook het rekeningresultaat 2022 (€ -159.436) is toegerekend aan de weerstandscapaciteit. Verder is in 2022 is een negatief resultaat behaald door de eind 2022 noodzakelijk geworden vorming van een voorziening voor spaarverlof tegoeden. De reservepositie is daarmee negatief geworden. Om het weerstandsvermogen weer op een voldoende niveau te krijgen is naar aanleiding hiervan een herstelplan met de omvang van € 600.000 in gang gezet.

Totaal komt hiermee het incidentele weerstandscapaciteit uit op € 459.053.

¹ Omvang van de totale loonkosten 2024 conform de programmabegroting 2024.

2.1.4. Confrontatie met beschikbaar weerstandsvermogen

In het volgende overzicht worden de hierboven genoemde risico's in verband gebracht met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit		Structureel	Incidenteel	Totaal
A	Geïntariseerde risico's	516.582	-	516.582
B	Beschikbare weerstandscapaciteit	50.000	459.053	509.053

De ratio weerstandsvermogen met betrekking tot het totaal aan risico's is als volgt berekend:

$$\frac{509.053}{516.582} = 0,99$$

Conclusie

De uitkomst van 0,99 voldoet nagenoeg helemaal aan de streefnorm van ten minste 1. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit voldoende is om de geïdentificeerde risico's op te vangen wanneer deze zich tegelijk in één begrotingsjaar voordoen.

2.1.5. Financiële kengetallen

In onderstaand overzicht zijn de wettelijk verplichte kengetallen gepresenteerd. Na de tabel volgt een korte toelichting per financieel kengetal.

Toetsingskader financiële kengetallen

Bij de invoering van de kengetallen is door de wetgever een bewuste keuze gemaakt om geen norm op te leggen. Het is aan organisaties zelf om ervoor te kiezen de kengetallen te normeren. Het bestuur kan Prolander opdragen maatregelen te treffen als Prolander de gestelde normen niet haalt. Een kengetal, of de ontwikkeling van een kengetal, is een weerspiegeling van het gevoerde beleid.

Voor de toezichthouder (ministerie van BZK) hebben de kengetallen een signaleringswaarde. Ze kunnen worden betrokken bij het krijgen van een completer inzicht in de financiële situatie en risicopositie van de gemeenschappelijke regeling. De toezichthouder hanteert dus geen normering, maar maakt zo nodig gebruik van onderstaande signaleringswaarden.

Signaleringswaarde financiële kengetallen	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90% tot 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	< 90%	90% tot 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% tot 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Solvabiliteit na correctie ²	> 50%	20% tot 50%	< 20%

² Betreft eigen aanvullend kengetal; zie pagina 21.

Financiële kengetallen Prolander

De voor de programmabegroting 2024 berekende financiële kengetallen bedragen als volgt:

Verplichte financiële kengetallen	Begr. 2023 voor wijz.	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	T - 1	T	T+1	T+2	T+3
Netto schuldquote	-9,43%	-6,26%	-6,28%	-6,80%	-7,25%
Netto schuldq.gecorr. voor alle leningen	-9,43%	-6,26%	-6,28%	-6,80%	-7,25%
Solvabiliteitsratio	4,25%	4,26%	4,41%	4,92%	5,40%
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,01%	0,11%	0,36%	0,35%
Solvabiliteit na correctie	9,01%	9,04%	9,34%	10,35%	11,31%

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle leningen)

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Prolander ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter. De verwachting is dat de netto schuldquote zich de komende jaren verder gaat verbeteren. Dit komt door de toename van de uitzettingen < 1 jaar en de verwachte toename van de baten in de komende jaren. Het percentage in 2024 van -6,26% is uitstekend.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Prolander in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het begrote percentage van 4,26% is lager dan de norm van 20%. Dit wordt veroorzaakt door de rekeningcourantverhouding met bedrijf 2 en 3 (provincies Groningen en Drenthe) en het lage eigen vermogen. Om een betere afspiegeling te geven van de solvabiliteit van Prolander is het volgende kengetal opgenomen: *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers*.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken of tijdelijke geldstromen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten (exclusief de mutatie reserves). Het kengetal wordt uitgedrukt in een percentage. Een negatief percentage betekent dat de structurele baten niet toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Met het begrote percentage van 0,01% is sprake van een licht positieve exploitatieruimte in 2023. Dit betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers

Om een realistischer beeld te geven van de solvabiliteit van bedrijf 1 is het kengetal *solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding deelnemers* opgenomen. Dit kengetal is toegevoegd omdat in de berekening van de solvabiliteit-ratio die bij ministeriële regeling is voorgeschreven geen rekening wordt gehouden met de feitelijke schuldenpositie van de eigen organisatie. Bij de rekeningcourantverhoudingen met de provincies Groningen en Drenthe is in beginsel geen sprake van een schuld maar van vooruit ontvangen gelden met een specifiek bestedingsdoel. Prolander is belast met de uitvoering van de projecten en het besteden van de projectgelden, maar beide 'moeders' staan garant voor de daadwerkelijke financiële verplichtingen.

De solvabiliteit na correctie rekeningcourantverhouding is 9,04%. We verwachten dat de solvabiliteit de komende boekjaren licht verbetert tot 11,31% in 2027 door toename van het eigen vermogen.

Als we de omvang van de vlottende activa bekijken, kunnen we constateren dat deze groter is dan de omvang van de vlottende passiva waarmee in principe dus onmiddellijk aan alle (kortlopende) verplichtingen kan worden voldaan.

2.2. Financiering

Via de financieringsparagraaf (artikel 13 van het BBV) in de begroting en de jaarstukken wordt de uitwerking en uitvoering van het treasurybeleid respectievelijk vastgesteld en verantwoord. In deze paragraaf worden onder meer de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot het kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de renterisiconorm en de verwachte toe- of afname van geldleningen en/of uitzettingen.

2.2.1. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet houdt in dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van een decentrale overheid (ofwel openbaar lichaam) in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan een wettelijk bepaald percentage van het begrotingstotaal aan lasten. In artikel 2, lid 1d van de uitvoeringsregeling van de Wet fido is het percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2%. Hieronder volgt de toetsing van de kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet (1)

Begrotingstotaal aan lasten * 8,2%	=	Kasgeldlimiet in bedrag
€ 15.587.000 * 8,2%	=	€ 1.278.134

Berekening netto-vlottende schuld (2)

Vlottende schuld -/- vlottende middelen	=	Netto-vlottende schuld
€ 9.626.000 -/- €10.042.500	=	- € 416.500

Toetsing kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet (1) -/- netto-vlottende schuld (2)	=	Ruimte (+) of overschrijding (-)
€ 1.278.134 -/- - € 416.500	=	€ 1.694.364 (+)

Op basis van de uitkomst kan worden geconcludeerd dat Prolander, op basis van de geprognosticeerde balans per 31 december 2024, voldoet aan de wettelijke bepalingen omtrent de kasgeldlimiet van de Wet fido.

2.2.2. Geldleningen

Zoals ook uit de balans blijkt is ultimo 2024 geen sprake van uitgeleende gelden of aangetrokken gelden. Een overzicht is daarom niet opgenomen.

2.2.3. Omslagrente

Het rente omslagpercentage wordt bepaald door de netto rentelasten te delen door de boekwaarde van de investeringen per 1 januari. Aangezien bij Prolander geen sprake is van rentelasten kan er geen omslagrente toegerekend worden aan de activa. Een berekening van de omslagrente is derhalve niet opgenomen in de begroting 2024.

2.2.4. Renterisiconorm

Het renterisico heeft betrekking op de vaste schuld en op het bedrag waarover renterisico wordt gelopen. Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm. De renterisiconorm heeft betrekking op het totaal van de begroting van uitsluitend het komende jaar. De renterisiconorm bedraagt 20% van de vaste schuld (waarbij een drempelbedrag geldt van € 2.500.000). Bij Prolander is ultimo 2024 naar verwachting geen sprake van lang vreemd vermogen. Prolander voldoet aan de renterisiconorm, zoals uit de onderstaande berekeningen blijkt.

Berekening renterisico (1)

Renteherzieningen + aflossingen	=	Renterisico
€ 0 + € 0	=	€ 0

Berekening renterisiconorm (2)

Begrotingstotaal * 20%	=	Renterisiconorm
€ 15.587.000 * 20%	=	€ 3.117.400

Toetsing renterisico in relatie tot de renterisiconorm

Aangezien de renterisiconorm (2) groter is dan het renterisico (1) is er sprake van ruimte onder de renterisiconorm, waarmee hieraan wordt voldaan.

2.2.5. Schatkistbankieren

Overtollige liquide middelen dient Prolander op grond van de Wet fido aan te houden bij de schatkist van het Rijk. Er geldt een norm voor het bedrag dat buiten de schatkist mag worden aangehouden. Dit zogenoemde drempelbedrag is het maximale bedrag dat een decentrale overheid gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mag houden. De hoogte van het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal. Op grond van het begrotingstotaal zou het geldende drempelbedrag voor 2024 € 117.000 (0,75% van € 15,6 miljoen) zijn. Vooralsnog geldt echter een minimaal drempelbedrag van € 250.000. Aangezien het banksaldo dagelijks wordt afgeroomd tot nihil is een overschrijding van het drempelbedrag niet mogelijk. In de begroting is geen rekening gehouden met rentebaten over de aangehouden saldi. Er bestaat een hoge mate van onzekerheid over de hoogte van de saldi aangezien deze ook betrekking hebben op bedrijf 2 en 3, de programmamiddelen Groningen en Drenthe.

2.3. Bedrijfsvoering

In onderdeel 1, Programmabegroting, is de bedrijfsvoering uitvoerig aan de orde geweest en wordt daarom in deze paragraaf niet nader toegelicht.

Financiële begroting

3. Meerjarenbegroting 2024-2027

3.1. Ontwikkelingen (meerjaren)begroting 2024-2027

Voor het opstellen van de programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 zijn de uitgangspunten uit de kaderbrief 2024 het vertrekpunt. De financiële gevolgen van alle ontwikkelingen zijn in onderstaande tabel samengevat.

In de onderstaande tabel worden voordelige saldi gepresenteerd voor het begrotingsjaar en het meerjarenperspectief. Opgemerkt wordt dat van een aantal effecten de precieze omvang nog niet bekend is, zoals de effecten van enkele mogelijke nieuwe ontwikkelingen. Deze zullen naar verwachting een beslag leggen op de positieve saldi. Deze toekomstige ontwikkelingen zijn in onderdeel 3.2 nader toegelicht.

Financiële effecten 2024 - 2027		Boekjaar 2024	Boekjaar 2025	Boekjaar 2026	Boekjaar 2027
#	Saldo programmabegroting 2023	-2.000	-14.500	-48.000	-48.000
1.	Loonkosten	272.000	392.000	613.500	924.500
2.	Overige bijkomende personeelskosten	13.500	19.500	30.500	46.000
3.	Dienstverleningsovereenkomsten	34.000	38.000	42.000	83.500
4.	Kapitaallasten	-2.000	-2.000	4.000	-
5.	Programma Natuur fase 1 en 2 - kosten	2.345.500	2.345.500	2.345.500	2.345.500
6.	NPLG Drenthe - kosten	1.950.000	1.950.000	1.950.000	1.950.000
7.	Programma Toukomst - kosten	732.500	754.500	482.000	214.000
Sub-totaal lasten		5.345.500	5.497.500	5.467.500	5.563.500
8.	Bijdrage betaalde opdrachten Drenthe	-4.295.500	-4.295.500	-4.295.500	-4.295.500
9.	Bijdrage betaalde opdrachten Groningen	-732.500	-754.500	-482.000	-214.000
10.	Deelnemersbijdrage provincies	-317.000	-450.000	-700.000	-1.062.000
Sub-totaal baten		-5.345.000	-5.500.000	-5.477.500	-5.571.500
Effect op begrotingsresultaat		500	-2.500	-10.000	-8.000
Saldo programmabegroting 2024-2027		-1.500	-17.000	-58.000	-56.000

3.2. Toelichting ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen

1. Loonkosten

Medio 2022 is er een nieuwe cao gesloten waarin voor 2023 een loonstijging van 4% is voorzien. Dit percentage is meegenomen als index voor 2023. De loonkosten 2024 en 2025 worden in afwachting van een nieuwe cao geïndexeerd met 4,1%. Voor deze indexatie hebben we ons gebaseerd op de kern-gegevenstabel Actualisatie MLT maart 2022 (cpb.nl). Hierin is voor 2024 en 2025 een percentage van 4,1 opgenomen als geraamde loonstijging voor de sector overheid. Voor 2026 en 2027 is dit percentage 3,8. Mocht de gerealiseerde loonstijging afwijken, dan rapporteren wij dit in de najaarsrapportage van het desbetreffende jaar.

2. Overige bijkomende personele kosten

Voor overige personele kosten wordt een bedrag begroot van 5% van de totale loonsom, zoals we dat doen sinds de begroting 2017. Dit percentage is op basis van de realisatiecijfers van de afgelopen jaren voldoende gebleken.

3. Dienstverleningsovereenkomst (DVO)

Conform de gesloten DVO met de provincie Drenthe worden de jaarlijkse kosten geïndexeerd. De productkosten worden geïndexeerd met de HICP1. Deze bedraagt 3,1% voor 2024 en 1,8% per jaar voor de jaren 2025 tot en met 2027. Personele kosten en overhead worden geïndexeerd met de index voor loonverhogingen, zie hiervoor de indexatie bij de eerdergenoemde loonkosten. Mocht de gerealiseerde indexering afwijken, dan rapporteren wij dit in de najaarsrapportage van het desbetreffende jaar.

De DVO loopt tot en met 2023 met een optie om nog te verlengen tot en met 2024. In meerjarenperspectief zijn de lasten van de huidige DVO doorgetrokken.

4. Kapitaallasten

De kapitaallasten worden berekend op basis van de reeds geactiveerde investeringen (investeringen uit het verleden) en de toekomstige investeringen conform het investeringsplan zoals opgenomen in de programmabegroting 2023.

Nieuwe ontwikkelingen

Hieronder zijn enkele betaalde opdrachten vermeld. Naast deze kunnen er andere betaalde opdrachten vanuit Drenthe en Groningen volgen, bijvoorbeeld zoals deze vermeld worden in de PPO. Baten en lasten daarvan zullen worden verwerkt in begrotingswijzigingen en zijn dus nog niet opgenomen in deze begroting.

5. Programma Natuur fase 1 en 2 (provincie Drenthe)

Voor het Programma Natuur provincie Drenthe is een bedrag van € 2.345.500 aan kosten opgenomen in de begroting, conform de daartoe met de provincie Drenthe gemaakte afspraken. Meerjarig zijn deze kosten doorgetrokken op basis van het feit dat de middelen voor dit programma ook meerjarig zijn. Van deze kosten is het grootste deel bestemd voor loonkosten, een bedrag van € 1.851.000. De rest, een bedrag van € 494.700, is bedoeld voor overige kosten, zoals huisvestingslasten, ICT-voorzieningen, overige personeelslasten en kantoorkosten.

De lasten van het Programma Natuur zijn meerjarig doorgetrokken. Jaarlijks worden deze herijkt, waardoor deze kunnen gaan afwijken van hetgeen hier is vermeld. De lasten zijn wel van gelijke omvang als de baten. Fase 1 is vastgelegd; fase 2 is dat (nog) niet. Hoe Fase 2 vorm krijgt, mede in relatie tot het te ontwikkelen NPLG, is voorjaar 2023 onduidelijk. Zo nodig zal dit leiden tot begrotingswijzigingen.

6. NPLG provincie Drenthe en Groningen

Over het NPLG zijn in 2022 met de provincie Drenthe afspraken gemaakt. De feitelijke opdracht voor het deel van het NPLG waar Prolander aan zal kunnen bijdragen, is nog niet geconcretiseerd. Wel zijn reeds middelen beschikbaar gesteld om ons te kunnen voorbereiden; bij de opdrachtverlening zullen definitief middelen beschikbaar komen. Voorlopig is een bedrag

van € 1.950.000 beschikbaar gesteld, waarvan € 1.600.000 voor personele lasten. De rest, een bedrag van € 350.000, is beschikbaar voor overige kosten. Het NPLG zal zorgen voor méér en inhoudelijk complexer werk: het betekent immers extra vraagstukken zoals waterkwaliteit, klimaat en landbouwtransitie. Het faciliteren van het maken van ‘het beste plan’ voor een gebied, wordt daarmee aanzienlijk moeilijker. Dat betekent het volgende:

- Versterking van onze professionaliteit, vooral bij contractmanagement, risicomanagement en kennis van procedures (in verband met de mogelijke juridificering van het proces). Ook de kwaliteitsbewaking vergt investeren. Het vergt ook stevige Vakgroepen die kennis delen, en ook ontwikkelen. En professionaliteit is inclusief verbinding met Onderwijs & Onderzoek: actieve contacten met universiteiten en hogescholen voor stages en scripties. Het zet ons ook neer als aantrekkelijke werkgever (arbeidsmarktstrategie);
- De grotere en complexere opgave vraagt naar verwachting aanpassing van de sturing in de gebieden. Daarnaast is ook versterking van de bedrijfsmatige ondersteuning nodig, zoals verdere professionalisering van de interne processen en ICT-voorzieningen.

Voor de provincie Groningen zijn we op dit moment in gesprek over het NPLG. Zodra dit tot concrete afspraken leidt, zullen de gevolgen hiervan in de begroting 2024 worden verwerkt.

7. Programma Toukomst (provincie Groningen)

Voor het programma Toukomst zijn voor de periode 2022 t/m 2027 conform onze offerte de kosten en opbrengsten meegenomen. De opdracht hiervoor is verstrekt door de provincie. Voor 2024 gaat het om een bedrag van € 732.500. Van deze kosten is het grootste deel bestemd voor loonkosten (€ 626.500 in 2024). De rest is bedoeld voor overige kosten, zoals huisvestingslasten, ICT-voorzieningen, overige personeelslasten en kantoorkosten.

8. Bijdrage betaalde opdrachten provincie Drenthe

Dit betreft de begrote opbrengsten van Programma Natuur en NPLG (zie punt 5 en 6).

Bijdragen in verband met andere betaalde opdrachten, bijvoorbeeld zoals deze worden opgenomen in de PPO, zullen worden verwerkt in begrotingswijzigingen.

9. Bijdrage betaalde opdrachten provincie Groningen

Dit betreft de begrote opbrengsten van het programma Toukomst (zie punt 7).

Bijdragen in verband met andere betaalde opdrachten, bijvoorbeeld zoals deze worden opgenomen in de PPO, zullen worden verwerkt in begrotingswijzigingen.

10. Deelnemersbijdrage provincies

De deelnemersbijdrage is gebaseerd op de lopende begroting 2023 inclusief de nog te accorderen 1e begrotingswijziging waarin de indexering voor 2023 is verwerkt, plus de hierboven vermelde ramingen. De deelnemersbijdrage wordt verhoogd met een indexering gebaseerd op 80% van de indexatie loonkosten en 20% van de overige kosten die geïndexeerd worden.

4. Meerjarenbegroting 2024-2027

4.1. Overzicht in euro's van de meerjarenbegroting 2024-2027

Exploitatiebegroting	Realisatie 2022	Begr. 2023 voor wijz.	Begr. 2023 na wijz.	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Personele kosten	9.990.500	7.971.500	7.971.500	12.641.000	12.987.000	13.027.500	13.121.500
1.1 Loonkosten	9.471.500	7.314.000	7.314.000	11.740.500	12.062.000	12.091.000	12.172.500
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	228.000	251.500	251.500	299.000	307.500	315.500	324.000
1.3 Overige bijkomende kosten	290.500	406.000	406.000	601.500	618.000	621.000	625.000
2. Overige kosten	1.857.500	2.180.500	2.180.500	2.946.000	2.971.000	2.968.000	2.969.500
2.1 Facilitair & huisvesting	655.500	676.000	676.000	1.079.000	1.093.000	1.108.000	1.123.000
2.2 ICT (incl. SharePoint)	837.000	1.000.000	1.000.000	1.128.000	1.145.000	1.162.000	1.179.500
2.3 Archiefkosten	11.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
2.4 Kapitaallasten investeringen	100.000	56.500	56.500	49.500	41.000	34.000	30.000
2.5 Externe deskundigen	202.500	303.000	303.000	522.500	524.500	497.000	469.500
2.6 Kantoorkosten	51.500	75.000	75.000	97.500	97.500	97.500	97.500
2.7 Onvoorzien	-	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal lasten	11.848.000	10.152.500	10.152.500	15.587.000	15.958.000	15.995.500	16.091.500
3. Inkomsten	-11.402.500	-10.152.500	-10.152.500	-15.588.500	-15.975.000	-16.053.500	-16.147.500
3.1 Bijdrage Drenthe	-6.550.000	-6.989.500	-6.989.500	-7.259.000	-7.509.500	-7.750.500	-7.999.500
3.2 Bijdrage Groningen	-2.964.000	-3.163.000	-3.163.000	-3.301.500	-3.415.500	-3.525.000	-3.638.500
3.3 Extra inkomsten PPO	-1.888.500	-	-	-5.028.000	-5.050.000	-4.778.000	-4.509.500
3.4 Overige incidentele baten	-	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	-11.402.500	-10.152.500	-10.152.500	-15.588.500	-15.975.000	-16.053.500	-16.147.500
Saldo van baten en lasten	445.000	-	-	-1.500	-17.000	-58.000	-56.000
Mutatie in de reserves	-413.000	-	-	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	32.000	-	-	-1.500	-17.000	-58.000	-56.000

Noot: In de begroting 2023 is het effect van het herstelplan (zie paragraaf 2.1.3) nog niet meegenomen.

4.2. Toelichting op de begroting 2024 en de meerjarenbegroting

Hieronder zijn ramingen van de prestaties zoals weergegeven in de meerjarenbegroting 2024-2027 toegelicht. In paragraaf 3 zijn de achterliggende ontwikkelingen en motivering van deze ramingen toegelicht.

4.2.1. Personele kosten

Loonkosten

De loonkosten 2024 en 2025 zijn geïndexeerd met 4,1%. Meerjarig hanteren we een loonstijging van 3,8% per jaar voor 2025 en 2026. Hierbij hebben wij ons gebaseerd op de Kerngegevens tabel 'Actualisatie MLT maart 2022. Vanaf het begrotingsjaar 2024 worden de loonkosten voor de aanvullende betaalde opdrachten in de programmabegroting opgenomen.

Loonkosten	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldo programmabegroting 2022	7.452.500	7.635.000	7.675.500	7.675.500
Indexering en bijstelling loonkosten	272.000	392.000	613.500	924.500
Loonkosten betaalde opdrachten	4.016.000	4.035.000	3.802.000	3.572.500
Saldo meerjarenbegroting 2023 - 2026	11.740.500	12.062.000	12.091.000	12.172.500

Aanvullende bedrijfsvoering

Zoals overeengekomen in de dienstverleningsovereenkomst worden de personele kosten jaarlijks geïndexeerd. Het gaat om de onderstaande taken en de daaraan gekoppelde jaarlijkse vergoeding in euro's.

Aanvullende bedrijfsvoering	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Personele dienstverlening	165.000	170.500	176.000	181.500
Inkoop en aanbesteden	42.000	43.500	45.000	46.500
KCC	29.500	30.500	31.500	32.500
Functionaris gegevensbescherming	15.500	16.000	16.500	17.000
Betaalde opdrachten	37.000	37.000	37.000	37.000
Ondersteuning Rechtmatigheid	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal aanvullende bedrijfsvoering	299.000	307.500	316.000	324.500

Overige bijkomende personele kosten

Voor overige personele kosten begroten we een bedrag van 5% van de totale loonsom. Dit betreft de loonsom bestaande uit de normbedragen. Onder andere opleidingskosten, reiskosten en dienstkleding maken onderdeel uit van deze kosten.

4.2.2. Overige kosten

Facilitair & Huisvesting

Prolander heeft voor de facilitaire ondersteuning en de huisvesting op de locaties in Assen en Groningen een dienstverleningsovereenkomst gesloten met de beide gastheren. Op deze prestatie worden deze kosten verantwoord.

ICT

Prolander heeft voor de ICT een dienstverleningsovereenkomst gesloten met de provincie Drenthe. Daarnaast zijn ook de kosten van de ICT-investeringen uit het ICT-Informatieplan hier

begroot. De kosten van de uitvoeringsplannen, ArcGIS, CRM en BI zijn verwerkt in de begroting 2024.

ICT-kosten	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
DVO 2020-2023 (incl. SharePoint)	943.000	960.000	977.000	994.500
Uitvoeringsplan CRM & BI	90.000	90.000	90.000	90.000
Uitvoeringsplan ArcGIS	95.000	95.000	95.000	95.000
Totaal ICT	1.128.000	1.145.000	1.162.000	1.179.500

Opslagkosten archief

Prolander heeft de beschikking over een omvangrijk fysiek archief. Voor deze documenten wordt aanvullende archiefruimte gehuurd in Tynaarlo. Deze huurkosten maken onderdeel uit van deze begrotingspost. Daarnaast worden er ook koerierskosten gemaakt om fysieke archiefstukken te verplaatsen tussen de twee locaties. Deze kosten zijn jaarlijks op vaste bedragen begroot en worden niet geïndexeerd.

Kapitaallasten investeringen

In de berekening van de kapitaallasten is rekening gehouden met het afschrijven van de reeds verrichte investeringen en de in deze begroting opgenomen investeringsprojecten. De investeringen worden afgeschreven conform de afschrijvingsrichtlijnen zoals vastgelegd in het financieel reglement Prolander. De kapitaallasten komen voort uit de onderstaande investeringen.

Kapitaallasten 2024-2027	Boekjaar 2024	Boekjaar 2025	Boekjaar 2026	Boekjaar 2027
ICT-investeringen (2020)	16.000	-	-	-
ICT-investeringen (2021)	14.500	14.500	-	-
ICT-investeringen (2022)	9.500	9.500	9.500	-
ICT investeringen (2023)	7.500	7.500	7.500	7.500
ICT investeringen (2024)	-	7.500	7.500	7.500
ICT investeringen (2025)	-	-	7.500	7.500
ICT investeringen (2026)	-	-	-	7.500
ICT investeringen (2027)	-	-	-	-
Totaal kapitaallasten 2024-2027	47.500	39.000	32.000	30.000

Externe deskundigen

Onder externe deskundigen worden de kosten begroot van de accountant, juridische ondersteuning, ondersteuning voor inkoop en aanbestedingen en van overige bedrijfsvoering adviezen en tevens ontwikkeling van professionaliteit en van innoveren.

Kantoorkosten

Voor de kantoorkosten is een vast bedrag geraamd. Deze kosten hebben onder andere betrekking op kantoorbenodigdheden, abonnementen, kosten betalingsverkeer en drukwerk.

Onvoorzien

Voor onvoorzien is structureel een stelpost opgenomen van € 50.000 per jaar.

4.2.3. Baten

Bijdrage provincies

Conform de uitgangspunten uit de kaderbrief 2024 is de deelnemersbijdrage verhoogd met de bekende ontwikkelingen en de beleidsvoornemens 2024. Daarnaast is de deelnemersbijdrage verhoogd met een indexering gebaseerd op 80% van de indexatie loonkosten en 20% van die van overige kosten die worden geïndexeerd.

Bijdrage provincie Drenthe in euro's	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Deelnemersbijdrage begroting 2023	7.052.000	7.211.500	7.281.000	7.281.000
Effect door toepassing (her)indexering	207.000	298.000	469.500	718.500
Bijdrage betaalde opdrachten Drenthe	4.295.500	4.295.500	4.296.000	4.296.000
Deelnemersbijdrage begroting 2024	11.554.500	11.805.000	12.046.500	12.295.500

Bijdrage provincie Groningen in euro's	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Deelnemersbijdrage begroting 2023	3.191.500	3.263.500	3.295.000	3.295.000
Effect door toepassing (her)indexering	110.000	152.000	230.000	343.000
Bijdrage betaalde opdrachten Groningen	732.500	754.500	482.000	214.000
Deelnemersbijdrage begroting 2024	4.034.000	4.170.000	4.007.000	3.852.000

Extra bijdrage PPO

Met de provinciale opdrachtgevers zijn aanvullende opdrachten overeengekomen waar een extra bijdrage tegenover staat. Deze zijn toegelicht in hoofdstuk 3.2. en in bovenstaande tabel opgenomen.

Overige incidentele baten

Prolander heeft de mogelijkheid om in beperkte mate, en met instemming van beide colleges, vergelijkbare werkzaamheden uit te voeren voor andere overheidspartijen. Dit mag niet ten koste gaan van de realisatie van de beleidsopgave. In de situatie dat Prolander werken voor derden zal gaan uitvoeren, worden de werkelijk gemaakte uren vermenigvuldigd met het bijbehorende uurtarief. De uitkomst hiervan wordt vervolgens in rekening gebracht bij derden. Deze uurtarieven worden jaarlijks vastgesteld. Er zijn voor de overige incidentele baten geen opbrengsten geraamd. Omdat deze opbrengsten onzeker zijn, is het voorzichtigheidsprincipe gehanteerd.

4.3. Toelichting verschillen jaarschijf 2023

In onderstaand overzicht zijn de verschillen weergegevens tussen de jaarschijf 2024 zoals vastgesteld in de programmabegroting 2023 en de jaarschijf 2023 zoals heden gepresenteerd in de programmabegroting 2024.

Exploitatiebegroting	Jaarschijf 2024 (begroting 2023)	Jaarschijf 2024 (begroting 2024)	Vershil 2024
1. Personele kosten	8.125.500	12.641.000	4.515.500
1.1 Loonkosten	7.452.500	11.740.500	4.288.000
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	258.000	299.000	41.000
1.3 Overige bijkomende kosten	415.000	601.500	186.500
2. Overige kosten	2.116.000	2.946.000	829.500
2.1 Facilitair & huisvesting	689.000	1.079.000	390.000
2.2 ICT (incl. SharePoint)	1.016.000	1.128.000	112.000
2.3 Archiefkosten	20.000	20.000	-
2.4 Kapitaallasten investeringen	51.500	49.500	-2.000
2.5 Externe deskundigen	215.000	522.500	307.500
2.6 Kantoorkosten	75.000	97.500	22.500
2.7 Onvoorzien	50.000	50.000	-
Totaal lasten	10.241.500	15.587.000	5.345.000
3. Inkomsten	-10.243.500	-15.588.500	-5.345.000
3.1 Bijdrage Drenthe	-7.052.000	-7.259.000	-207.000
3.2 Bijdrage Groningen	-3.191.500	-3.301.500	-110.000
3.3 Extra inkomsten PPO	-	-5.028.000	-5.028.000
3.4 Overige incidentele baten	-	-	-
Totaal baten	-10.243.500	-15.588.500	-5.345.000
Saldo van baten en lasten	-2.000	-1.500	-
Mutatie in de reserves	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	-2.000	-1.500	-

In de toelichting zijn de verschillen tussen de jaarschijven 2024 op het niveau van prestatie toegelicht. Met de aanduiding 'V/N' is aangegeven of er sprake van een voordelige- of nadelige afwijking ten opzichte van de jaarschijf 2024 zoals vastgesteld in de programmabegroting 2023. Afwijkingen kleiner dan €10.000 zijn daarbij niet toegelicht.

4.3.1. Personele kosten

Loonkosten	Verschil	V/N
	€ 4.288.000	N

Vanaf 2024 zijn de loonkosten die uitvoering van de extra opdrachten Programma Natuur, NPLG Drenthe en Toukomst ondergebracht in de programmabegroting. Hiermee is voor 2024 een bedrag van € 4.016.000 gemoeid. Daarnaast heeft Prolander voor het jaar 2024 een indexatie toegepast van 4,1% (waar in de begroting 2023 voor 2024 nog uit is gegaan van 2,6%). Dit heeft een kostenverhogend effect van circa € 272.000.

Aanvullende bedrijfsvoering	Verschil	V/N
	€ 41.000	N

Het verschil hangt direct samen met de stijging van de loonkosten en is voornamelijk te verklaren door het begroten van de kosten van de extra opdrachten. Het aannemen van meer medewerkers brengt ook hogere kosten met zich mee van de DVO met de provincie Drenthe.

Overige bijkomende kosten	Verschil	V/N
	€ 186.500	N

Het verschil hangt direct samen met de stijging van de loonkosten en is voornamelijk te verklaren door het begroten van de kosten van de extra opdrachten. Het aannemen van meer medewerkers brengt ook hogere overige bijkomende kosten met zich mee.

4.3.2. Overige kosten

Facilitair en Huisvesting	Verschil	V/N
	€ 390.000	N

De stijging komt met name doordat met de uitvoering van de extra opdrachten ook de facilitaire en huisvestingskosten zullen gaan stijgen. In de begroting van de extra opdrachten is hier met een opslag rekening mee gehouden

ICT (incl. SharePoint)	Verschil	V/N
	€ 112.000	N

De stijging komt met name doordat met de uitvoering van de extra opdrachten ook de ICT kosten (vooral het uitbreiden van het aantal werkplekken) zullen gaan stijgen. In de begroting van de extra opdrachten is hier met een opslag rekening mee gehouden.

Externe deskundigen	Verschil	V/N
	€ 307.500	N

De toename van de kosten in 2024 is eveneens toe te schrijven aan de uitvoering van de extra opdrachten. De middelen zullen onder andere worden ingezet voor organisatieontwikkeling. In de begroting van de extra opdrachten is hier met een opslag rekening mee gehouden.

Kantoorkosten	Verschil	V/N
	€ 22.500	N

De toename van de kosten in 2024 is eveneens toe te schrijven aan de uitvoering van de extra opdrachten. Uitbreiding van de formatie brengt ook extra kantoorkosten met zich mee. In de begroting van de extra opdrachten is hier met een opslag rekening mee gehouden.

4.3.3. Inkomsten

Bijdrage Drenthe	Verschil	V/N
	€ 207.000	V

De deelnemersbijdrage is verhoogd met een indexering gebaseerd op 80% van de indexatie loonkosten en 20% van die van overige kosten die worden geïndexeerd.

Bijdrage Groningen	Verschil	V/N
	€ 85.500	V

De deelnemersbijdrage is verhoogd met een indexering gebaseerd op 80% van de indexatie loonkosten en 20% van die van overige kosten die worden geïndexeerd.

Extra inkomsten PPO	Verschil	V/N
	€ 5.028.000	V

Dit betreft de begrote opbrengsten van Programma Natuur en NPLG Drenthe en van het programma Toukomst.

4.4. Overhead

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is een inzicht in de overhead van de organisatie vereist. Wij achten een overheadpercentage van maximaal 35% adequaat voor Prolander.

4.4.1. Berekening overhead

Het grootste deel van de overheadkosten bestaan uit de personele kosten die niet direct bijdragen aan het primaire proces. Naast de indirecte loonkosten betreft dit ook de overige bijkomende kosten voor bijvoorbeeld opleidingen. Daarnaast bestaat de overhead uit de organisatie-ondersteunende functies die worden ingekocht bij de provincies Groningen en Drenthe. Deze inkoop is vastgelegd in de DVO en bestaat uit onder andere huisvesting, ICT, HRM, juridische dienstverlening en inkoop. In deze paragraaf is een splitsing gemaakt tussen de overhead van Prolander en de overhead dat toebehoort aan derden (provincies Groningen en Drenthe). Het aandeel in de overhead is berekend op basis van de geprognosticeerde aantal uren zoals overeengekomen in de PPO 2022. Hieronder volgt de onderverdeling van de uren dat is gebruikt om het aandeel in de overhead te kunnen bepalen.

Berekening totaal overhead	in uren	in
Totaal uren 2023 (incl overhead):	98.222	100%
- Waarvan directe uren t.b.v projecten derden:	62.300	63,43%
- Waarvan indirect (overhead):	35.922	36,57%

Specificatie totaal overhead	in uren	in percentage
Totaal indirecte uren:	35.922	36,57%
- Waarvan t.b.v. Prolander:	21.122	21,50%
- Waarvan t.b.v. derden:	14.800	15,07%

In bijlage 2 is de onderverdeling van de uren toegepast op de totale baten en lasten in de meerjarenraming. Om de eigen overhead voor Prolander te kunnen berekenen, is de bijdrage van de provincies vermenigvuldigd met het percentage van de overhead dat toebehoort aan derden (15%). Per saldo blijft dan de eigen overhead van Prolander over.

4.4.2. Toelichting overhead

Het aandeel overige overhead bedraagt 10,2%. Samen met het percentage van de personele overhead komt het totaal uit op 33,1%. Dit is lager dan de norm van 35% en ook lager ten opzichte van de programmabegroting 2023.

Overhead Prolander	Begr. 2023 na wijz.	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal overhead Prolander	3.705.103	5.159.138	5.268.788	5.294.633	5.340.343
- Waarvan personele overhead	2.563.305	3.569.251	3.645.110	3.662.991	3.694.614
- Waarvan overige overhead	1.141.798	1.589.887	1.623.678	1.631.642	1.645.729
Overhead in percentage	36,5%	33,1%	33,0%	33,1%	33,2%

4.5. Overzicht van incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Wij hanteren de volgende uitgangspunten:

- Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als “structureel”;
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet-structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten. In het overzicht is dit vertaald door naast de incidentele last ook de mutatie uit de reserve te presenteren;
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit, kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

Aangezien de incidentele baten en lasten van voorgaande jaren inmiddels een structureel karakter hebben, is hiervan geen overzicht opgenomen.

5. Uiteenzetting financiële positie

5.1. Geprognosticeerde balans 2024-2027

De geprognosticeerde balans hoeft niet hetzelfde detailniveau te kennen als de balans die is voorgeschreven voor de jaarrekening. Wij hebben ervoor gekozen om de geprognosticeerde balans over de gehele periode van de meerjarenraming in de programmabegroting op te nemen.

Naast de balans per 31 december 2022 is de (geraamde) balanspositie per 31 december 2023 tot en met 2027 weergegeven. Aangezien de realisatie altijd afwijkt van de begroting zullen de balansposten in de (jaar)rekeningen 2023 t/m 2027 afwijken van de balansposten zoals opgenomen in deze begroting. De indeling van de balans is ingericht op basis van het BBV.

Balans per 31 december	Realisatie 2022	Begr. 2023 na wijz	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Activa						
Materiële vaste activa	127.000	104.000	86.000	77.000	45.000	22.500
Uitzettingen < 1 jaar	9.921.000	10.544.000	10.563.500	10.589.500	10.679.000	10.757.500
Overlopende activa	155.500	155.500	155.500	155.500	155.500	155.500
Totaal activa	10.203.500	10.803.500	10.805.000	10.822.000	10.879.500	10.935.000
Passiva						
Eigen vermogen	-141.000	459.000	460.500	477.500	535.000	591.000
- Algemene reserve	18.500	18.500	18.500	18.500	18.500	18.500
- Resultaat boekjaar	-159.500	600.000	1.500	17.000	57.500	55.500
- Resultaat cumulatief	-	-159.500	440.500	442.000	459.000	516.500
Voorziening	602.000	602.000	602.000	602.000	602.000	602.000
- Voorziening IKB verlof	602.000	602.000	602.000	602.000	602.000	602.000
Vlottende schulden <1 jaar	6.539.000	6.539.000	6.539.000	6.539.000	6.539.000	6.539.000
Overlopende passiva	3.203.500	3.203.500	3.203.500	3.203.500	3.203.500	3.203.500
Totaal passiva	10.203.500	10.803.500	10.805.000	10.822.000	10.879.500	10.935.000

5.2. Toelichting geprognosticeerde balans 2024-2027

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en eventuele bijkomende kosten), verminderd met de ontvangen subsidies, de direct gerelateerde bijdragen, de jaarlijkse afschrijvingslasten en de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

De jaarlijkse afschrijvingen op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in het financieel reglement Prolander.

De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. De meerjarige ontwikkeling van de boekwaarden van de materiële vaste activa is in de tabel op de volgende pagina weergegeven.

Boekwaarde per 31 december	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Investerings	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
ICT-investeringen (2019)	13.000	-	-	-	-	-
ICT investeringen (2020)	32.000	16.000	-	-	-	-
ICT investeringen (2021)	44.000	29.500	14.500	-	-	-
ICT investeringen (2022)	38.000	28.500	19.000	9.500	-	-
ICT investeringen (2023)	-	30.000	22.500	15.000	7.500	-
ICT investeringen (2024)	-	-	30.000	30.000	22.500	15.000
ICT investeringen (2025)	-	-	-	30.000	30.000	22.500
ICT investeringen (2026)	-	-	-	-	30.000	30.000
Totaal boekwaarde	127.000	104.000	86.000	84.500	60.000	37.500

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Deze balanspost bestaat voornamelijk uit de rekening courantverhouding met het Rijk (schatkistbankieren) en de debiteuren. In de geprognosticeerde balans wordt deze balanspost gebruikt als sluitpost voor het in evenwicht brengen van de activa en passiva.

Overlopende activa

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2022.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Voor een overzicht van het verloop van reserveposities wordt verwezen naar de eerste bijlage. Het begrotingsresultaat staat gepresenteerd in het overzicht van de meerjarenbegroting 2024-2027.

In de tabel is rekening gehouden met uitvoering van het herstelplan 2023 (zie paragraaf 2.1.3).

Voorziening

In 2021 is een voorziening gevormd voor het oplopende IKB-verloftegoed van medewerkers van Prolander. Eind 2022 is in verband met de op dat moment aangescherpte voorschriften van de Commissie BBV ook een voorziening gevormd voor spaarregeling compensatieverlof en voor POB-verlof. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van de balanspositie per 31 december 2022.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2022.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de meerjarige balans is uitgegaan van een constante balanspositie in overeenstemming met de balanspositie per 31 december 2022.

5.3. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd, geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de organisatie. Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is voor de decentrale overheden verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van Prolander komt voor de begroting 2024 uit op € 19.268 positief. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 19.268 euro lager zijn dan de inkomsten. In latere boekjaren is naar verwachting dat het EMU-saldo positief blijft. Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU-saldo.

Berekening EMU-saldo (bedragen x €1.000)	Begr. 2023 na wijz.	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Periode	T-1	T	T+1	T+2	T+3
A. Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	0	2	17	58	56
B. Mutatie (im)materiële vaste activa	-23	-18	-9	-32	-23
C. Mutatie voorzieningen	-	-	-	-	-
D. Mutatie voorraden	-	-	-	-	-
E. Boekwinst bij verkoop effecten en gerealiseerde boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)	23	19	26	90	78

Bijlagen

Bijlage 1 – Staat van reserves

Deze bijlage omvat de staat van de reserves. De jaarstukken 2022 vermelden een negatief resultaat van € -119.078. In het bestemmingsvoorstel bij de jaarstukken 2022 wordt voorgesteld om het resultaat volledig toe te voegen aan de algemene reserve. Het bestemmingsvoorstel is echter nog niet vastgesteld en derhalve niet meegenomen in het onderstaande overzicht.

Algemene reserve (weerstandsvermogen)

<u>Prestatiedoelstelling:</u>	Opvangen financiële risico's
<u>Doel:</u>	De algemene reserve vormt het financieel weerstandsvermogen voor het opvangen van financiële risico's en onvoorziene ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.
<u>Looptijd:</u>	Ingesteld op 1 januari 2016 en is doorlopend.
<u>Norm:</u>	Maximaal 10% van de structurele baten. Voor boekjaar 2027 is het maximum vastgesteld op € 1.056.050 (10% van € 10.560.500).

Verloop:

Boekjaar	Stand 1/1	Storting	Onttrekking	Stand 31/12
2023	-140.947	600.000		459.053
2024	459.053	1.557		460.609
2025	460.609	16.952		477.561
2025	477.561	57.629		535.190
2027	535.190	55.677		590.867

De stand per 1-1-2023 sluit aan met de eindstand in de jaarstukken 2022.

De storting in 2023 is na uitvoering van het herstelplan dat in paragraaf 2.1.3 is toegelicht.

Bijlage 2 – Gedetailleerd overzicht overhead

Overhead 2023-2027	Aandeel overhead	Begr. 2023 na wijz.	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Personele kosten		3.332.500	5.194.500	5.337.000	5.358.500	5.401.000
1.1 Loonkosten	36,57%	2.675.000	4.294.000	4.411.500	4.422.000	4.452.000
1.2 Aanvullende bedrijfsvoering	100%	251.500	299.000	307.500	315.500	324.000
1.3 Overige bijkomende kosten	100%	406.000	601.500	618.000	621.000	625.000
2. Overige kosten		1.902.500	2.313.500	2.339.000	2.355.000	2.372.500
2.1 Facilitair & huisvesting	100%	676.000	1.079.000	1.093.000	1.108.000	1.123.000
2.2 ICT (incl. SharePoint)	80,50%	1.000.000	908.000	921.500	935.500	949.500
2.3 Archiefkosten	100%	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
2.4 Kapitaallasten investeringen	36,57%	20.500	18.000	15.000	12.500	11.000
2.5 Externe deskundigen	36,57%	111.000	191.000	192.000	182.000	171.500
2.6 Kantoorkosten	100%	75.000	97.500	97.500	97.500	97.500
2.7 Onvoorzien	0%	-	-	-	-	-
Totaal lasten		5.235.000	7.508.000	7.676.000	7.713.500	7.773.500
3. Ontvangsten		-1.530.000	-2.349.000	-2.407.000	-2.419.000	-2.433.000
3.1 Bijdrage Drenthe	15,07%	-1.053.000	-1.094.000	-1.131.500	-1.168.000	-1.205.500
3.2 Bijdrage Groningen	15,07%	-476.500	-497.500	-514.500	-531.000	-548.000
3.3 Extra bijdrage PPO	15,07%	-	-757.500	-761.000	-720.000	-679.500
3.4 Overige incidentele baten	0%	-	-	-	-	-
Totaal baten		-1.530.000	-2.349.000	-2.407.000	-2.419.000	-2.433.000
Totaal overhead Prolander		3.705.000	5.159.000	5.269.000	5.294.500	5.340.500

Bijlage 3 – Overzicht taakvelden

Met de laatste wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is de wijze waarop de informatie voor derden wordt verstrekt gewijzigd. In de bijlage dient een overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld te worden opgenomen. Met deze bijlage wordt aan die plicht voldaan.

Overzicht taakvelden		Begroting 2024		
Taakveld		Lasten	Baten	Saldo
0.5	Algemene dekkingsmiddelen	50.000	-	50.000
0.6	Overhead	7.508.000	2.349.000	5.159.000
0.8	Mutatie reserves	-	-	-
0.9	Resultaat	1.500	-	1.500
0.	Algemene dekkingsmiddelen	7.559.500	2.349.000	5.210.500
1.1	Provinciale Staten	46.500	-	46.500
1.	Bestuur	46.500	-	46.500
5.1	Natuurontwikkeling	7.444.500	7.656.500	212.000
5.2	Beheer natuurgebieden	539.000	554.000	15.000
5.	Natuur	7.983.500	8.210.500	227.000
Totaal taakvelden		15.589.500	10.560.000	5.029.500

Bijlage 4 – Lijst met afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving afkorting
AO	Administratieve Organisatie
Arbo	Arbidsomstandigheden
Bado	Besluit accountantscontrole decentrale overheden
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording (wetgeving)
btw	Belasting toegevoegde waarde
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DVO	Dienstverleningsovereenkomst(en)
EBS	E-Business Suite (financieel systeem)
EZ	Economische Zaken
fte	fulltime-equivalent
GEO diensten	Geografische diensten
GIS	Geografisch informatiesysteem
GR	Gemeenschappelijke Regeling
ha	Hectare
HRM	Human Resource Management
HR-systemen	Human Resource-systemen
ICT	Informatietechnologie
KCC	Klantcontactcentrum
IKB	Individueel Keuze Budget
NNN	Nationale Natuurnetwerk
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
OOP	Organisatieontwikkelingsplan
P&C-cyclus	Planning- en controlcyclus
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering/Administratie, Communicatie en Huisvesting (overhead)
PMV	Provinciale Maandverantwoording
POB	Persoonlijk opleidingsbudget
PPO's	Provinciale Prestatieovereenkomst(en)
PPOV's	Provinciale Prestatieovereenkomst Verantwoordingen
VRIS	Vastgoedregistratiesysteem
Wet fido	Wet financiering decentrale overheden
WNT	Wet normering topinkomens